

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o šírení satelitných údajov získaných pozorovaním Zeme na obchodné účely“

COM(2014) 344 final – 2014/0176 (COD)

(2015/C 012/09)

Spravodajca: **Thomas McDONOGH**

Európsky parlament (17. júla 2014) a Rada Európskej únie (18. júla 2014) sa rozhodli podľa článku 114 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o šírení satelitných údajov získaných pozorovaním Zeme na obchodné účely“

COM(2014) 344 – 2014/0176 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 23. septembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 502. plenárnom zasadnutí 15. a 16. októbra 2014 (schôdza z 15. októbra) prijal 151 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Téma, ktorej sa navrhovaná smernica venuje, má pre Európsku úniu kľúčový význam. Budúcnosť celosvetových záležitostí a blahobyt európskych občanov bude značne závisieť od kontroly a využívania údajov o svete, v ktorom žijeme. V súčasnosti tieto údaje do veľkej miery vytvárajú a kontrolujú Spojené štáty americké a ďalšie mimoeurópske krajiny. Je nanajvýš dôležité, aby Európa posilnila svoj vesmírny program, ako aj získavanie a šírenie údajov získaných pozorovaním Zeme a mohla sa tak zmeniť z outsidera na vedúceho aktéra v tomto mimoriadne dôležitom odvetví.

1.2 Výbor jednoznačne súhlasí s tým, aby sa zaviedol jasný regulačný rámec s cieľom uľahčiť rozvoj kozmického priemyslu v Európe a využívanie údajov získaných pozorovaním Zeme na podporu udržateľného rastu a blahobytu európskych občanov. Víta preto oznámenie Komisie týkajúce sa navrhovanej smernice o šírení satelitných údajov získaných pozorovaním Zeme na obchodné účely.

1.3 Výbor zároveň víta tento návrh v širšom kontexte európskej politiky v oblasti kozmického priestoru, ktorá má rozhodujúci význam z hľadiska budúcej prosperity a bezpečnosti EÚ a pri uskutočňovaní vízie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, ktorú prináša stratégia Európa 2020 ⁽¹⁾.

1.4 Výbor ďalej súhlasí s Komisiou v tom, že smernica je potrebná na vytvorenie transparentného, spravodlivého a jednotného právneho rámca, ktorý by zabezpečil riadne fungovanie a rozvoj vnútorného trhu s produktmi a službami súvisiacimi s využívaním vesmíru, najmä na vytvorenie spoločného rámca na šírenie satelitných údajov s vysokým rozlíšením (high resolution satellite data – HRSD).

⁽¹⁾ Európa 2020 – Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, COM(2010) 2020.

1.5 Výbor je spokojný s ustanoveniami smernice, ktoré majú viesť k vzniku štandardu Európskej únie v oblasti šírenia HRSD na obchodné účely.

1.6 EHSV sa však domnieva, že rozvoj komerčného kozmického priemyslu v Európe je príliš pomalý a že sa už skôr mohlo vytvoriť viac pracovných miest a dosiahnuť väčšia prosperita na základe vesmírnych technológií a údajov získaných vo vesmíre. Výbor vyzýva Komisiu, aby urýchlila vypracúvanie politických opatrení a legislatívneho rámca týkajúceho sa kozmického priestoru, ktorým by sa presadzovala bezpečnosť, ochrana, udržateľnosť a hospodársky rozvoj vesmírneho sektora a zabezpečilo riadne fungovanie vnútorného trhu s produktmi a službami súvisiacimi s využívaním vesmíru.

1.7 Výbor sa jednoznačne domnieva, že vo všetkých 28 členských štátoch Únie sa musí dostať lepšej politickej podpory malým a stredným podnikom, ktoré sa snažia vytvárať hospodársku súťaž a rásť na trhu s údajmi získanými pozorovaním Zeme. Výbor by predovšetkým uvítal politické opatrenia zamerané na odstránenie nezmyselných prekážok na vnútornom trhu týkajúcich sa minimálneho finančného rozsahu, čo nepriaznivo vplýva najmä na MSP.

1.8 EHSV by privítal návrhy na európsku politiku verejného obstarávania v sektore kozmického priemyslu s cieľom podporiť rozvoj komerčného vesmírneho sektora, ktorý do veľkej miery závisí od verejného obstarávania organizovaného inštitúciami.

1.9 Výbor by si zároveň želal politické opatrenia, ktorými by sa podporilo vzdelávanie väčšieho počtu inžinierov, profesionálov v oblasti IKT a absolventov obchodných smerov pre kozmický priemysel, predovšetkým na rýchlo rastúcich trhoch pre poskytovateľov údajov, ďalších predajcov údajov, poskytovateľov služieb s pridanou hodnotou a poskytovateľov služieb v oblasti geografických informácií.

1.10 Výbor si uvedomuje, že bezpečnosť je pre občanov Únie životne dôležitá. Bez ohľadu na ustanovenia navrhovanej smernice sa však domnieva, že komplexnejšia európska spoločná bezpečnostná politika by pomohla riešiť o. i. príliš restriktívnu kontrolu satelitných údajov s vysokým rozlíšením vo viacerých členských štátoch.

1.11 EHSV tiež vyzýva Radu, aby harmonizovaným spôsobom pracovala na rozvíjaní a presadzovaní európskej politiky v oblasti kozmického priestoru, ktorá by podporovala mier, bezpečnosť a hospodársky rast na základe otvoreného a na spolupráci založeného prístupu k rozvoju a využívaniu vesmírnych technológií a údajov, ktoré vďaka nim vznikajú.

1.12 Výbor upriamuje pozornosť Komisie na svoje predchádzajúce stanoviská o vesmírnej politike ⁽²⁾.

2. Navrhovaná smernica

2.1 Predmetom návrhu tejto smernice je šírenie údajov zo satelitného pozorovania Zeme v rámci Únie na obchodné účely. Zaoberá sa predovšetkým otázkou vymedzenia a kontroly satelitných údajov s vysokým rozlíšením (HRSD) ako samostatnej kategórie údajov, ktoré si vyžadujú diferencovaný regulačný režim, keď sa šíria na obchodné účely.

2.2 Využívajú sa pri poskytovaní geopriestorových produktov a služieb, ktorých trh sa rozrastá. HRSD sa stali neodmysliteľnou súčasťou environmentálneho monitorovania, mestského plánovania, riadenia prírodných zdrojov, ako aj zvládania katastrof a riadenia núdzových situácií.

2.3 No dôležité sú aj z hľadiska bezpečnosti a obrany členských štátov, a preto výroba a šírenie satelitných údajov s vysokým rozlíšením komerčnými prevádzkovateľmi podlieha právnej úprave tých štátov, v ktorých sú títo prevádzkovatelia registrovaní. V súčasnosti teda neexistuje spoločný prístup na vnútroštátnej regulačnej úrovni pre zaobchádzanie s HRSD a pre služby a produkty na báze týchto údajov. Vedie to k fragmentácii regulačného rámca v Európe, ktorý tak charakterizuje nesúlad, nedostatok transparentnosti a predvídateľnosti, čo bráni rozvinutiu plného potenciálu trhu.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 67, 6.3.2014, s. 88; Ú. v. EÚ C 327, 12.11.2013, s. 38; Ú. v. EÚ C 341, 21.11.2013, s. 29; Ú. v. EÚ C 299, 4.10.2012, s. 72; Ú. v. EÚ C 43, 15.2.2012, s. 20; Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 44; Ú. v. EÚ C 339, 14.12.2010, s. 14; Ú. v. EÚ C 162, 25.6.2008, s. 24.

2.4 Navrhovaná smernica má zabezpečiť riadne fungovanie vnútorného trhu s produktmi a službami na báze HRSD vytvorením jednotného právneho rámca pre ich distribúciu a dosiahnutím dobrej a dostatočnej miery informácií o prístupnosti HRSD na komerčné účely, ako aj uľahčiť hospodársku súťaž na úrovni poskytovateľov údajov zavedením transparentného, predvídateľného a spravodlivého právneho rámca v členských štátoch a zabezpečením voľného obehu údajov v celej EÚ.

2.5 Implementácia navrhovanej smernice má mať pozitívne hospodárske účinky vzhľadom na väčšiu transparentnosť, právnu istotu a predvídateľnosť pre podnikanie, pokiaľ ide o šírenie údajov získaných vo vesmíre. Prínosy sa očakávajú pri zakladaní a raste podnikov, predaji údajov získaných pozorovaním Zeme a v súvislosti s medzinárodnou hospodárskou súťažou. Okrem priameho rastu zamestnanosti v podnikoch zaoberajúcich sa ďalším predajom/dodávaním pridanej hodnoty a v podnikoch poskytujúcich údaje je pravdepodobný aj rast zamestnanosti na iných úrovniach hodnotového reťazca (t. j. v podnikoch využívajúcich HRSD, u výrobcov a prevádzkovateľov satelitov) v dôsledku kvalitnejších služieb a konkurencieschopnejších cien. Očakáva sa aj dodatočný nepriamy rast zamestnanosti, pretože vytvorenie jedného nového pracovného miesta v kozmickom priemysle vedie ku vzniku až piatich nových miest v iných sektoroch.

2.6 Medzi hlavné ustanovenia navrhovanej smernice patria:

- a) jasná definícia HRSD na základe technických parametrov nevyhnutných na výrobu takéhoto údajaja;
- b) špecifikácia postupu, ktorý majú členské štáty uplatniť pri overovaní a povoľovaní zverejnenia satelitných údajov s vysokým rozlíšením na obchodné účely;
- c) spôsob podávania správ členskými štátmi, aby tak Komisia mohla vykonávať náležitý dohľad nad plnením smernice.

2.7 Členské štáty budú musieť túto smernicu transponovať do svojich vnútroštátnych právnych predpisov do 31. decembra 2017.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Rozvoj vesmírnych technológií, produktov a služieb má rozhodujúci význam pre budúcnosť Európy. Ako už výbor v minulosti uviedol: „Význam kozmického priestoru pri rozširovaní poznatkov, zvyšovaní prosperity, hospodárskej sily a inovačnej schopnosti nemožno dostatočne oceniť⁽³⁾.“ Prekvitajúci trh s európskymi vesmírnymi aplikáciami by priniesol veľké hospodárske, sociálne a environmentálne výhody.

3.2 Európa má jedinečnú danosť rozvíjať a presadzovať politiku v oblasti kozmického priestoru, ktorá by podporovala mier, bezpečnosť a hospodársky rast na základe otvoreného a na spolupráci založeného prístupu k rozvoju a využívaniu vesmírnych technológií a údajov, ktoré vďaka nim vznikajú.

3.3 EHSV uznáva, že bezpečnosť má pre Európu zásadný význam, a bez ohľadu na ustanovenia navrhovanej smernice sa domnieva, že komplexnejšia európska spoločná bezpečnostná politika by pomohla riešiť o. i. príliš reštriktívnu kontrolu satelitných údajov s vysokým rozlíšením vo viacerých členských štátoch.

3.4 Európa potrebuje dynamický a komerčný kozmický priemysel vo všetkých sektoroch hodnotového reťazca⁽⁴⁾, aby si zachovala svoj nezávislý prístup k vesmírnym technológiám a satelitným údajom získaným pozorovaním Zeme a vybudovala silný nezávislý kozmický priemysel.

3.5 Európska únia príliš pomaly vypracúva politické opatrenia a právne rámce zamerané na zaistenie riadneho fungovania vnútorného trhu s produktmi a službami súvisiacimi s využívaním vesmíru a na rozvoj dynamického priemyslu vytvárajúceho a využívajúceho údaje získané vo vesmíre. Pomalý rozvoj podnikateľských aktivít v oblasti nadväzujúcich vesmírnych aplikácií vedie k tomu, že pokiaľ ide o inováciu, tvorbu bohatstva a postavenie na svetovom trhu v rôznych kozmických sektoroch, Európa stráca svoje postavenie v prospech USA, Ruska, Číny a iných.

⁽³⁾ CCMI/115 – CES2861-2013, bod 3.1.

⁽⁴⁾ Do hodnotového reťazca patria prevádzkovatelia satelitov, poskytovatelia údajov, ďalší predajcovia údajov (predávajúci HRSD od prevádzkovateľov satelitov z EÚ aj mimo nej a poskytovatelia údajov), poskytovatelia služieb s pridanou hodnotou, poskytovatelia služieb v oblasti geografických informácií, výskumné ústavy, vlády a zákazníci.

3.6 Európa potrebuje proaktívnu komerčnú stratégiu na rozvoj svojej vesmírnej technológie, produktov a služieb na rýchlo rastúcom svetovom trhu. Táto stratégia musí byť dohodnutá a koordinovaná na európskej úrovni, aby sa zaistilo, že sa odstránia vnútorné prekážky brániace rozvoju.

3.7 Súčasťou komerčnej stratégie musí byť jednotný a stabilný regulačný rámec, silná priemyselná základňa s rozsiahlou základňou MSP, konkurencieschopnosť a nákladová účinnosť, trhy s aplikáciami a službami, ako aj technologicky nezávislý prístup k vesmíru, vesmírnym technológiám, produktom a službám. Tieto požiadavky sa v dokumente venovanom priemyselnej politike EÚ v oblasti kozmického priestoru ⁽⁵⁾ výslovne podporujú.

3.8 V záujme zabezpečenia toho, aby v Európe existoval silný a komerčne zameraný kozmický priemysel, musí EÚ podporovať kritické množstvo európskych podnikov, od MSP až po veľké celosvetové organizácie, ktoré pôsobia v oblasti rozvoja a využívania produktov a služieb založených na satelitných údajoch.

3.9 Potrebne sú tiež politické opatrenia, ktorými by sa podporilo vzdelávanie väčšieho počtu inžinierov, profesionálov v oblasti IKT a absolventov obchodných smerov pre kozmický priemysel, predovšetkým na rýchlo rastúcich trhoch pre poskytovateľov údajov, ďalších predajcov údajov, poskytovateľov služieb s pridanou hodnotou a poskytovateľov služieb v oblasti geografických informácií.

3.10 Rozvoj komerčného kozmického sektora do veľkej miery závisí od inštitucionálneho verejného obstarávania. Priemyslu by pomohli právne predpisy, ktoré by priniesli politiku verejného obstarávania v oblasti kozmického priestoru kontrolovanú na úrovni EÚ.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Výbor si uvedomuje, že bezpečnostná politika je pre občanov Únie životne dôležitá. Príliš reštriktívna kontrola satelitných údajov s vysokým rozlíšením vo viacerých členských štátoch však značne brzdí rozvoj európskeho komerčného trhu s údajmi získanými pozorovaním Zeme a umožňuje mimoeurópskym konkurentom, aby túto situáciu využili vo svoj prospech.

4.2 Nemáme spoľahlivé informácie o tom, aký veľký je európsky priemysel v oblasti rozvoja aplikácií a služieb súvisiacich so satelitnými údajmi ani aká je jeho činnosť. Mala by sa realizovať štúdia týkajúca sa rôznych častí hodnotového reťazca, ktoré sú zapojené do vývoja nadväzujúcich vesmírnych aplikácií. Kvalitné údaje o potenciáli v oblasti rastu zamestnanosti a tvorby bohatstva v rôznych sektoroch by boli stimulom pre trh a priniesli by väčšiu politickú podporu.

4.3 Európsky trh so satelitnými údajmi s vysokým rozlíšením je menej rozvinutý v porovnaní s trhom v Spojených štátoch amerických, kde existuje jednotný trh. Silná pozícia USA v odvetviach súvisiacich s pozorovaním Zeme je založená na technicky vyspelých satelitných systémoch, jasnom regulačnom rámci a veľkom dopyte verejnosti po komerčných HRSD a službách. Konkurenti z USA navyše profitujú z veľmi efektívnej súčinnosti medzi civilným a vojenským/obranným sektorom v oblasti výskumu a vývoja. Okrem silnej konkurencie z USA prichádzajú vážni konkurenti aj z Indie, Číny, Kanady, Kórey a Taiwanu, ktorí prinášajú HRSD na európsky trh prostredníctvom ďalších predajcov údajov.

V Bruseli 15. októbra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽⁵⁾ COM(2013) 108 final.